

KÚRIA

Bfv.III.1.067/2012/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év március hó 12. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A garázdaság vétsége miatt P. R. és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben P. R. I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 5.B.XVIII.785/2010/8. számú, illetőleg a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 20.Bf.XVIII.8028/2011/5. számú ítéletét P. R. I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a 2011. március 25. napján kihirdetett 5.B.XVIII.785/2010/8. számú ítéletével P. R. I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli garázdaság vétségében [Btk. 271. § (1) bekezdés], s ezért őt 6 hónap, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett fogházbüntetésre ítélte, és egyetemlegesség mellett kötelezte a büntügyi költség megfizetésére.

A védelmi fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék, mint

másodfokú bíróság a 2012. január 12. napján hozott 20.Bf.XVIII.8028/2011/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az elbíráláskor hatályos büntető törvényt alkalmazta. Jogi értékelésében nem fogadta el az I. rendű terhelt azon védekezését, hogy jogos védelmi helyzetben volt - mert kihívóan viselkedett, „beszólt”, hevesen gesztikulált, s ennek hatására ment oda hozzá a II. rendű terhelt és keveredtek szóváltásba.

A másodfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt vette alkalmazandónak, s ebből eredt a II. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítélet megváltoztatása is. A tényállást megalapozottnak, ily módon a felülbírálathoz irányadónak vette. Az I. rendű terhelt bűnösségére vont következtetést okszerűnek, a cselekmények minősítését pedig törvényesnek találta. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy egyik terhelt sem volt jogos védelmi helyzetben.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a bűnösség megállapítása miatt, felmentés érdekében.

Az indítvány indoka szerint az I. rendű terheltet több, mint 10 ember támadta meg, így jogos védelmi helyzetbe került és jogszerűen vette le a nadrágszíját, hogy védekezzen a jogtalan támadással szemben, aminek a tényét az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták.

A Legfőbb Ügyészség a BF.2479/2012/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tartotta, s a megtámadott határozat tanácsülésen történő elutasítását indítványozta.

Álláspontja szerint a törvényben kizártság oka az, hogy az irányadó tényállás nem tartalmazza, miszerint az I. rendű terheltre 10 ember támadt volna.

A terhelt védője észrevételezte, hogy nem a tényállást támadja, hiszen a tényállás az elsőfokú ítéletben a 2. oldal utolsó előtti bekezdéstől a 6. oldalig van rögzítve, s ennek megfelelően abban feltüntetésre került tényként, hogy az I. rendű terheltet „valóban fenyegető jelleggel körbevették a Ferencváros szurkolók”.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A védő az indítványát és az észrevételét fenntartotta, egyebekben kifogásolta, hogy a rendőrök nem intézkedtek időben, amikor többen futottak a terhelt felé. A Legfőbb Ügyészség képviselője ugyancsak fenntartotta az átiratban foglaltakat.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja.

Felülvizsgálatban a felülbírálat

- az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés],
- a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és
- főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött.

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés].

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A tény- és jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A megtámadottságra hivatkozás viszont nélkülöz bárminő ténybeli alapot, az indítvány tehát e vonatkozásban tényálláson kívüli körülményre hivatkozik. Az ügydöntő határozatban megállapított tényálláshoz igazodás a felülvizsgálati eljárásban megkerülhetetlen törvényi parancs. A tények vitatásának lehetőségét nem a felülvizsgálat, hanem egy további rendkívüli jogorvoslat, a perújítás nyithatja meg.

A Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja alapján valóban helye van felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Az indítvány jogos védelmi helyzetben cselekvésre hivatkozik, ami büntethetőséget kizáró ok.

Az irányadó tényállás alapján azonban az I. rendű terhelt nem volt jogos védelmi helyzetben.

A Btk. 29. § (1) bekezdésének - az elkövetéskor és változatlan szöveggel azóta is hatályos - rendelkezése szerint nem büntethető, akinek cselekménye a saját, illetőleg a mások személye, javai vagy közérdek ellen intézett, illetőleg ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

A Legfelsőbb Bíróság 15. számú Irányelve III. pontjában foglaltak értelmében a történet folyamatának egészét figyelembe véve, a cselekménysor összefüggő vizsgálata alapján ítéltető meg, hogy a véghezvitel időpontjában jogos védelmi helyzet fennállott-e.

Ez mindenekelőtt a jogtalan támadás törvényi feltételének megléte, ezen belül két objektív jellegű körülmény, a támadó magatartás időbeliségének és tartalmának vizsgálatát jelenti.

A jogos védelmi helyzet a jogtalan támadó, illetve jogtalan támadással közvetlenül fenyegető és azt elhárító magatartás viszonya, aminek kezdetét a jogtalan támadó, illetve jogtalan támadással közvetlenül fenyegető magatartás határozza meg.

Következésképpen jogos védelem, illetve ezen a címen valamely - bűncselekményt megvalósító - magatartás jogszerűségének kérdése akkor merülhet fel, ha az a megindult, folyamatban levő jogtalan támadás (vagy időrendi előzménye, a közvetlenül fenyegető jogtalan támadás) elhárítására irányul. Általános fenyegetettség érzése, jogtalan támadás bekövetkezhetőségének távoli veszélye jogos védelmi helyzetet nem alapoz meg (BH 1995/685.; BH 2002/212.; BH 2003/50.).

Másik objektív jellegű tartalmi feltétel, hogy a - legalább elkezdett, illetve közvetlen fenyegető - támadás más személy általi, a megtámadotton kívüli, tőle idegen, független magatartás legyen.

A támadás értelemszerűen célzott, egyoldalú (nem kölcsönös),

tevéleges, fizikai ütközést kezdő magatartás. Nyilvánvalóan ilyen tartalmú a meg nem kezdett, de időben, térben közvetlen fenyegető támadás (más szóval a támadás közvetlenül fenyegető veszélye).

Következetes ítélkezési gyakorlat, hogy nem állapítható meg jogos védelmi helyzet annak javára, aki

- szándékos, tetteges magatartásával előidézi (provokálja) a másik támadását (BJD 1004.; BJD 4680.; BH 1984/135.),

- önként - méltányolható ok nélkül - bekapcsolódik a verekezésbe, illetve kölcsönös résztvevője erőszaknak, mást egyidejűleg támad (BJD 2473.; BH 2000/187.),

- kihívást elfogadva, vagy kölcsönös szidalmazás, fenyegetőzés után tettegességbe bocsátkozik (BJD 152.; BJD 3626.; BH 2002/171.; BH 2004/93.).

Az irányadó tényállás szerint a két ittas terhelt egy sportrendezvényt követően eltérő szurkolói táborban álltak egy utcakereszteződésben, ahol egymással vitába, szidalmazásba keveredtek. Ekkor az I. rendű terhelt a kezébe vett derékszíját ütésre emelte, amikor őt a II. rendű terhelt tenyérrel, kis erővel mellkason lökte, aminek következtében az I. rendű terhelt elesett. Az I. rendű terhelt felállt, a II. rendű terhelt megkísérelte megütni, de a rendezvényt biztosító rendőrök közbeléptek.

A történetek tehát kölcsönös vitával, szidalmazással vették kezdetüket, s ez természetesen nem azonos a testek küzdelmét jelentő dulakodással, vagyis az erőszakot nélkülöző jellege folytán önmagában még legfeljebb a garázdaság szabálysértésének [a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142/A. § (1) bekezdés] megfelelő magatartást képez.

Ámde az I. rendű terhelt volt az, aki először kezdett erőszakos magatartásba, amit mintegy válaszként követett a II. rendű terhelt ugyancsak erőszakos fellépése.

Az irányadó tényállás alapján nem lehet szó az I. rendű terheltet ért első támadásról, magatartása előzmény nélküli, önkéntes és egyoldalúan támadó volt, addig más részéről semmiféle támadás, vagy annak közvetlen fenyegetése nem érte.

Következésképpen nem volt mit megelőznie, elhárítania. Ez egyben azt is jelenti, hogy - szemben az indítványban foglaltakkal - nem csupán a jogos védelemre, a Btk. 21. § (1) bekezdésére, hanem a (2) bekezdésére hivatkozásnak sem volna alapja és az irányadó tényállás alapján a vélt jogos védelmi helyzet feltevésének sem volna helye.

Az I. rendű terhelt - miként a II. rendű terhelt - kilépett a jogi oltalomból, akaratlagos magatartásával önmaga lépett a jogtalanság talajára, s abból már nincs visszaút - különösen nem a felülvizsgálat utólagosságával.

Az elkövetés és az elbírálás idején azonos tartalommal hatályban volt büntetőtörvény szerint aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, a garázdaság vétségét követi el; és e § alkalmazásában erőszakos magatartásnak minősül a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására [Btk. 271. § (1) és (5) bekezdés].

A mai napig változatlan szabályozás mellett az I. rendű terhelt cselekvősege egyértelműen törvényi tényállásszerű, azt még az indítvány - bár a bűnösséget el nem ismerve - sem vitatta.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt más olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. március 12.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

írnok
BÉ